

IHMISOIKKEUSDEKLARASJUUNI

JOHATUS

Ko oon tunnustettu ette kaikila ihmissuvun jäseniilä oon syntymässä saatu sama arvo ja yhenlaiset oikkeuet, joista ei saata luoppuut, ja ko tämä oon vaphauen, oikkeuenmyötäisyyen ja rauhan pohja mailmassa,

ko se, ette ihmisoikkeuet oon olheet vähemän tärkkeet ja ette niitä oon ylikattottu, oon saanu aikhaan barbaarissii toimii mikkä oon kauhistuttanheet mailman ihmisten ommaatunttoo, ja ko eläminen mailmassa missä oon puhheen- ja uskonvaphaus ja vaphaus pölöstä ja häästä, oon ilmoitettu kanssoin korkkeimaksi tahoksi,

ko oon välttämätön ette laki suojaa ihmisoikkeuksii, niin ette ihmissii ei pakoiteta viimisennä konstina nousemhaan tyrannii ja alaspainamista vasthaan,

ko oon tähelistä eesauttaat sitä ette kanssoinväliset ystävälliset suhteet eistythään,

ko Yhistynheitten Kanssoin kansat oon sopinheet Pohjasopimuksessa ette het uskothaan perusoikkeukshiin, ihmisarvhoon ja siihen ette miehilä ja vaimoila oon samat oikkeuet, ja ette het oon päättänheet työtälä sosiaalisen eistymisen ja pareman elämästandardin etheen vaphaamissa oloissa,

ko jäsenstaatit oon luvanheet työtälä yhessä Yhistynheitten Kanssoin kans sen etheen ette tehä ihmisoikkeuksii ja perusvaphauksii lujemiksi, ja ette kunnioittaa ja eesauttaat niitä.

ko oon tärkkee ette kaikila oon yhtheinen ymmäryy näistä oikkeuksista ja vaphauksista, niin ette tästä deklarasiunista tullee tosi,

Sen tähän

Keneraalikokkous

anttaa nyt tämän IHMISOIKKEUSDEKLARASJUUNIN kanssoin ja kaikkiin nasjuuniitten yhtheiseksi mooliksi, niin ette jokhainen indiviidi ja jokhainen samfynnin esivalta pittää jammisti ajatella tämän julistuksen pääle, ja auttaat tehä nämät oikkeuet ja vaphauet lujemaksi opetuksen ja ylöskassuuttamisen kautta, ja niin ette nasjunaalit ja internasjunaalit toimet turvathan sen ette nämät oikkeuet ja vaphauet tunnustethaan ja kuorathan ylheisesti ja effektiivisesti sekä jäsenmaissa ja aloissa jotka oon näitten maitten suvereniteetin alla.

Artikkeli 1.

Kaikki ihmiset synnythään vaphaina, ja heilä kaikila oon sama ihmisarvo ja samat ihmisoikkeuet. Het oon saanheet järjen ja omatunnon, ja het piethään elläät toinen toisen kans niin ko veljet keskenhään.

Artikkeli 2.

Kaikile ihmisille oon annettu oikeus kaikkhiin tämän julistuksen oikeukshiin ja vaphaukshiin ilman mithään eroitusta, niinko ko raasan, ihonfärin, sukupuolen, uskonon, poliittisen tahi muun mielipitteen tähän, nasjunaalisen tahi sosiaalisen alkupörän, omaisuuden, syntymän tahi muun statuksen tähän.

Lisäksi, ei piä tehä eroitusta sen maan tahi alan poliittisen, hallinnollisen tahi internasjunaalin statuksen tähän, mihin ihminen kuuluu, vaikka tämä ala oon ittenäinen, tahi sitä valvothaan, eli se ei ole autonominen tahi jos sillä oon muula tavala rajoitettu suvereniteetti.

Artikkeli 3.

Kaikila oon oikeus elämhään, vaphautheen ja persoonaliseen turvalisuutheen.

Artikkeli 4.

Ei ole lupa pittäät kethään orjana tahi pakkotyössä. Kaikensorttinen orjuus ja orjankauppa oon kieleetty.

Artikkel 5.

Ei ole lupa piinata tahi kohela kethään julmala, ei-humaanilla, alaspainavalla ja rangaistaavalla tavala.

Artikkeli 6.

Kaikila oon oikeus joka paikassa vaattiit, ette tuomiotoolit hyväksythään hänen oikeussubjektinna.

Artikkeli 7.

Kaikki ihmiset on samanarvoiset lain eessä, ja kaikilla on oikeus samaan lakisuojaan. Kaikille on annettu oikeus samaan suojaan niin ette se ei käy laihin diskrimineerata kethään tätä julistusta vastaan eli ette se ei käy laihin kehoittaa kenenkään diskrimineeraamisheen.

Artikkeli 8.

Kaikilla on oikeus kelpaavahan apuun nasjunaalisilta tuomiotooliilta ko on kysymys tevoista, jotka loukataan niitä oikeuksii, mikkä kaikin on saaneet peruslaissa ja muissa laissa.

Artikkeli 9.

Kethään ei piä panna arrestiin tahi fankilhaan eli ajjaat pois maasta ilman eellytystä.

Artikkel 10.

Jokhaisella on täysin tasa-arvoisesti oikeus siihen ette häntä oikeudenmukaisesti ja julkisesti kuulhaan ittenäisessä ja ei-partisessa tuomioistuimessa, ko määrähään hänen oikeuksista ja velvolisuuksista ja kans silloin, ko häntä vastaan on tehty rangaistuskaunet.

Artikkeli 11.

1. Jokhaisella, ketä on syytetty rangaistettaavasta tevosta, on oikeus ette hänen räknähään syyttömäksi siksi ko julkinen tuomiotooli, missä hänellä on ollu mahdollisuuet puolustaat häntä itteensä, on toistannu ette hän on syylinen lain jälkhiin.
2. Kethään ei piä tuomita tevosta joka nasjunaalin lain tahi kansanoikkeuen jälkhiin ei ollu laitton silloin ko sen tehthiin. Kethään ei piä tuomita ankaramphaan rangaistuksheen ko laki määräs silloin ko rangaistaavan tevon tehthiin.

Artikkeli 12.

Yhenkhään privaattielämää, perettä, kottii eli preivinvaihtamista ei ole lupa häiritä ilman eellytystä, ja hänen kunniaa vastaan ei ole lupa hyökätä. Jokhaisella on oikeus ette laki suojaa hänen tällaista sekkaintumista ja hyökkäämistä vastaan.

Artikkeli 13.

1. Kaikila ihmisillä oon oikeus liikkuut vapaasti ja valita asumapaikan oman maan rajjoin sisälä.
2. Jokhaisela oon oikeus jättäät minkä maan tahansa, kans oman maan, ja hänelä oon kans oikeus palata takaisin omhaan maahan. Kaikila oon oikeus jättäät minkä maan tahansa.

Artikkeli 14.

1. Jokhaisella oon oikeus hakkeet eli ottaat vasthaan asyylin muissa maissa jos heitä kyytäthään.
2. Tämä oikeus ei jällää sillon ko ihminen oon tehny toelisen ei-poliittisen rikoksen eli tevon joka sotti Yhystynheitten Kanssoin moolii ja prinsiippii vasthaan.

Artikkeli 15.

1. Kaikila oon oikeus kansalaisuutheen.
2. Keneltäkhään ei ole lupa ottaat hänen kansalaisuutta ilman eelytystä, tahi kielttää häntä vaihttamasta sen.

Artikkeli 16.

1. Täysilä miehilä ja vaimoila oon oikeus naija ja perustaat perheen kattomatta siihen ette mikä heän raasa, nasjunaliteetti eli uskonto oon. Heile oon annettu samat oikeuet ko het naijhaan, ko het oon naimisissa ja ko het erkkaanuthaan.
2. Avioliitthoon käyään sisäle tyhä ko kumpiki tahtoo sitä vapaasti ja kokonhansa.
3. Peret oon samfynnin luonolinen ja perustaava osa, ja sillä oon samfynnin ja staatin suoja.

Artikkeli 17.

1. Jokhaisella oon oikeus omaisuutheen joko yksin tahi muitten kans.
2. Keneltäkhään ei ole lupa vieä hänen omaisuutta ilman eelytystä.

Artikkeli 18.

Jokhaisella oon oikeus ajatuksen, omantunnon ja uskonon vaphautheen; tämä oikeus meinaa ette jokhaisella oon vaphaus vaihettaat oman uskonon eli uskon, eli ette jokhaisella

oon vapaus yksin tahi toisten kans julkisesti tahi privaalisti ilmoittaa hänen uskonto eli uskoo opettamala, harjoittamalla, rukkoilemalla ja oman uskon tavala.

Artikkeli 19.

Jokhaisella oon oikeus mielipitteesseen ja sen esile tuomisheen; tämä oikeus pittää sisälä vaphauen pittää omat meiningit ilman ette toiset sekkainthaan niihin, ja vaphauen hakkeet, ottaa vasthaan ja jakkaat tietto ja ajatuksii minkä tahansa tietokanaaliin läpi maitten rajoista perustamatta.

Artikkel 20.

1. Jokhaisella oon oikeus vaphaasti olla myötä rauhalisissa kokkouksissa ja yhityksissä.
2. Kethään ei ole lupa pakoittaa mihinkhään yhityksheen eli organisasjuunhiin.

Artikkeli 21.

1. Jokhaisella oon oikeus olla myötä styyräämässä ommaa maata, joko suorhaan tahi vaphaasti valituitten representanttiitten kautta.
2. Jokhaisella oon oikeus yhenlaishiin julkishiin tienasthiin omassa maassa.
3. Kansan tahto oon julkisen esivallan pohjana; tämä tahto tullee näkkyväksi reekelinmukaisissa ja toelisissa vaaliissa, joissa oon ylheinen ja kaikile yhenlainen äänioikeus, ja joissa oon salainen äänestäminen eli muu yhenlainen vapaa äänestämistapa.

Artikkeli 22.

Jokhaisella oon samfynnin jäsenennä oikeus sosiaalisheen turvhaan, ja jokhaiselle annethaan maholisuus niihin ökonomishiin, sosiaalishiin ja kylttyyrishiin oikeukshiin mikkä oon täheliset hänen arvole ja vaphaale eistymiselle nasjunaaliin toimiin ja internasjunaalin yhtheistyön kautta, ja sen jälkhiin mikkä oon staatin organisasjuunit ja resyrsit.

Artikkeli 23.

1. Jokhaisella oon oikeus työhön, työn vaphaaseen valittemisheen, oikeuenmukaishiin ja hyvhiin työsuhteissiin, ja suojhaan työttömyyttä vasthaan.
2. Jokhaisella oon diskrimineeraamatta oikeus samhaan palkkhaan samasta työstä.

3. Jokhaisella työtä tekkeevällä oon oikeus oikeuenmukaisheen ja hyvään makshoon joka turvaa hänele ittele ja hänen perheele ihmisarvoisen olemassaolon, ja jos oon tarvet niin saaha muunlaisen sosiaalisen suojan.
4. Jokhaisella oon oikeus perustaat faakiforeeningin ja tulla myötä faakiforeeninkhiin, ja näin suojata omat interessit.

Artikkeli 24.

Kaikila oon oikeus lephoon ja vapaa-aikhaan, ja siksi järkkeevästi rajatthuun työaikhaan ja reekelinmukaisheen feerihään palkan kans.

Artikkeli 25.

1. Jokhaisella oon oikeus elämänstandardhiin joka turvaa hänen ja hänen perheen terveyhen ja hyvinvoinin, johon räknäthään ruvan, vaatteet, asumapaikan ja terveyenhoion ja tarpheeliset sosiaaliset avut, ja jokhaisella oon oikeus kans turvhaan sillon ko jääpi ilman työtä, sairastuu, menettää työkyvyn, tullee vanhaksi eli ko menettää elämänehot mikkä ei ole hänen ittensä käsissä.
2. Äitiilä ja lapsiila oon oikeus eriliikaisheen hoithoon ja aphuun. Kaikile lapsile kuuluu sama sosiaalinen suoja, oon het syntynheet sitte avioliitossa eli sen ulkopuolela.

Artikkeli 26.

1. Jokhaisella oon oikeus saaha opetusta. Opetus pittää olla ilman, kuitenki peruskoulussa. Perusopetus pittää olla pakolinen kaikile. Kaikila pittää olla maholisuus saaha faaki- ja ammattiopetusta, ja kaikila pittää olla samat maholisuuet korkeemphaan opetuksheen sen jälkhiin mikkä heän omat kyvyt oon.
2. Opetuksen moolina oon eistääät ihmisen persoonallisuutta kokonhansa ja lujenttaat ihmisoikkeuksiitten ja perusvaphauksiitten kunnioittamista. Opetus pittää eesauttaat ymmärystä, toleranssii ja ystävyyttä kaikkiin nasjuuniitten, kanssoin ja uskonollisten joukkoin välilä, ja kuurota Yhistynheitten Kanssoin rauhantyötä.
3. Vanhiimiila oon ensioikeus valita kummoista opetusta heän lapsile annethaan.

Artikkeli 27.

1. Jokhaisella oon oikeus vaphaasti olla myötä samfynnin kylttyyrielämässä, nauttiit kynstiistä ja olla jakamassa tietheen eistystä ja hyöttyi.
2. Jokhaisella oon oikeus siihen ette hänen moraaliset ja materiaaliset interessit saahaan suojan sen tähän ko hän oon luonu tietheelisen, kirjälisen eli kynstilisen työn.

Artikkeli 28.

Jokhaiselle häyttyy anttaat semmoisen sosiaalisen ja internasjunaalin oorningin missä tämän deklarasjuunin oikeuet ja vaphauet saatethaan täyesti tehä toelisiksi.

Artikkeli 29.

1. Jokhaisella oon velvollisuuksii hänen samfynnissä ko tyhä siinä hänen persoonalla oon maholisuuet vaphaasti ja täyesti eistyyt.
2. Ko näitä oikeuksii ja vaphauksii harjoitethaan, saatethaan jokhaista rajoittaa tyhä silloin ko nouatethaan net lait mikkä turvathan ja kunnioitethaan toisten oikeuksii ja vaphauksii, ja ko moraali, julkinen oorninki ja yhtheinen hyvinvoiminen demokraattisessa samfynnissä niin määrää.
3. Näitä oikeuksii ja vaphauksii ei piä mishään tilassa pittäät niin ette net oon Yhystyneitten Kanssoin moolii ja prinsiippii vasthaan.

Artikkeli 30.

Mithään tässä deklarasjuunissa ei piä tulkita niin ette yksikhään staatti, joukko eli persoona saa oikeuen olla myötä eli harjoittaa sellaista tekkoo minkä meininkinnä oon tuhota tämän deklarasjuunin mainittemat oikeuet ja vaphauet.

Päätetty YKn keneraalikkouksen 183. möötissä, jonka piethiin Pariisissa 10. desemperikuuta vuona 1948.